

Magisk rod på museet

P. C. O. Nørgaard

Overskriften hentyder ikke til ordenssansen på Thisted Museum, men derimod til en usædvanlig genstand, som i 1955 blev indleveret på museet. Redaktionen har bedt artiklens forfatter kigge nærmere på sagen.

I 1937 blev der i et martørvslag syd for Lodbjerg Fyr fundet en lille træfigur, nærmere betegnet som en særpræget dukke tildannet af en fra naturens side særformet trærod - på dukken sad der tøjrester.

Genstanden blev nogle år senere indleveret til Thisted Museum og indført i protokollen som „Alrune af Ellerod?” Der er vist ingen grund til at tvivle på, at det er en alrunedukke = dragedukke eller galgemand, men uægte når den ikke er af alrunerod. Alrunen *Mandragora officinalis* er af Natskyggefamilien og har sit hjem i middelhavsegnene. Det er plantens rod med dens til tider menneskelignende form, der må bære skylden for, at alrunen gennem årtusinder fik den store udbredelse som trylleurt.

Troen på den magiske kraft har i alle tilfælde haft tag i jøderne. Den jødiske historieskriver Josephus (37-ca. 100) skriver i „Jødekrigens Historie”: „Planten frembringer en vidunderlig rod. At trække den op af jorden er meget svært, man må først hælde urin eller blodflod fra en kvinde over planten, og alligevel må man ikke trække den op med hånden, for så er man død. Man skal tage en sort hund og binde den til planten, så den trækker den op, og det bliver dens død.”

Når så man havde roden, var der ingen grænse for den jordiske lykke, den bragte sin ejer. Den gav held i spil, i kærlighed, åbnede det golde skød, gav manden fornyet virilitet, ja alt hvad man syntes attråværdig. I forskellige lande har der været forskellige former for opgravning af alrune, men altid med en sort hund.

Museumsnummer C 553,
Thisted Museum.

De ældste beretninger, vi har om alrunen, er i første Mosebog 30. kapitel vers 14, hvor Lea for alrunefrugter tilkøber sig en nat ved Jakob og føder ham en søn. Alrunen er også omtalt i Højsangen 7. kapitel vers 13. I nogle af de store græske, antikke bygninger ser man vægmalerier og relieffer, hvor alrunen er afbildet.

I 1500-tallet uddarter alrunetroen sig til en hel mani.

Omvandrende handelsmænd, såkaldte landstrygere (bissekræmmere) solgte både frø og alrune, dels rodstykker tilskåret som små dukker, de såkaldte dragemænd eller dragedukker. Den store efterspørgsel gjorde, at der skete mange forfalskninger, tilskåret af andre planterødder. Ja selv tørrede tudser blev solgt som alrune. I England udstedte man ligefrem en lov rettet mod den slags bedrageri.

Ved hjælp af dragedukken kunne man få alle sine ønsker opfyldt: rigdom, kærlighed, hævn, høre hvad andre talte om; konerne brugte dragedukker for at få held med smør og mælk.

Alrunens frugter kaldes kærlighedsæbler, frugtbarhedsæbler, disse bruges især til begær, kærlighed og mod ufrugtbarhed.

Når ens begær var gået så vidt, at man havde alrunen, så havde man også bekymringer. Det var farligt at beholde alrunen, hvis man døde, for så var ejeren sikker på helvede. Kaste den bort kunne man ikke, for den ville straks vende tilbage; brænde kunne den ikke, den eneste udvej var at sælge den til en mindre pris, end man havde givet for den.

En ægte alrunerod i
hånden på artiklens
forfatter.

På museer rundt i landet findes så at sige ingen magiske ting lavet af alrune. Var familien klar over, at afdøde ejede noget sådant, har man nok givet det med i graven, man ville ikke arve det.

En plante, der som alrunen har optaget sindene meget gennem tiderne, findes ganske naturligt også omtalt mange steder i litteraturen. Af danske forfattere kan nævnes Oehlenschläger, H. C. Andersen, Thit Jensen, B. S. Ingemann, Albert Dam, Poul Ørum mfl.

Alrunen her på Thisted Museum er en stor sjældenhed, selv om den ikke er ægte. Om den er købt af en omvandrende handelsmand for en ægte, eller man har fundet et stykke særpræget rod og antaget det for en alrune, ved vi ikke; ej heller ved vi, om man har gravet den ned ude på heden for at skaffe sig af med den. Det kan heller ikke afvises, at man har haft den gemt derude for at dyrke alrunetroen i det skjulte.

Hvorledes så med alrunetroen i 90'-erne? I visse kredse trives den endog mere, end vi regner med. Man er villig til at betale 2.500 kr. for en veludviklet alrunerod til bl.a. at lave dragedukker og andre magiske amuletter af.

(Kilde: Historisk Årbog for Thy og Vester Hanherred 1999, side 41-42).